

Lukas kapitel 20. Övers och komm: Bo Giertz

Evangelium enligt Lukas Kapitel 20 Frågan om fullmakten: Hur vågar du? (Luk 20:1–8)
Översättning

En av de dagarna då han undervisade på tempelplatsen och predikade evangelium, kom överstepräster och fariseerna fram till honom i sällskap med de äldste och sade: Tala om för oss, vad du har för fullmakt att göra så här. Vem har gett dig den fullmakten? Då svarade han dem: Också jag har en sak att fråga er om. Säg mig: Johannes döpelse — kom den från himmelen eller från människor? Då rådgjorde de sinsemellan och sade: Svarar vi ”Från himmelen” så säger han: Varför trodde ni honom då inte? Men om vi säger ”Från människor” så kommer folket att stena oss, så övertygade som de är att Johannes var en profet. Alltså svarade de, att de inte visste varifrån den kom. Då sade Jesus till dem: Så tänker inte heller jag säga er, med vilken fullmakt jag gör detta.

Kommentar

Lukas skildrar nu vad som hände dagarna före påsk och följer nästan fullständigt den ordning, som vi finner också hos Markus. Även språkligt kommer han mycket nära Markus, fast han använder fler ord ur den klassiska grekiskan. Många av dem finns inte på något annat ställe i Nya Testamentet.

I detta kapitel möter vi vad man brukar kalla ”stridssamtalen”. De skildrar hur motståndarna på olika sätt försökte komma åt Jesus. Det första exemplet, ”fullmaktsfrågan”, rör den väsentliga punkten: Vem gjorde Jesus anspråk på att vara? Motståndarna ville inte direkt fråga, om han var Messias. Den frågan var så laddad med brännbart stoff, att man inte ville ställa den inför allt folket. Man anade att Jesus kom med anspråk som sprängde gränserna för allt mänskligt. Men det passade inte riktigt in i den vanliga bilden av Messias. Det gällde nu att få honom att röja sig och säga något för vilket han kunde dömas som hädare. Alltså frågade man honom om hans fullmakt. Hur vågade han handla som han gjorde?

Jesus kom med en motfråga. Vilken fullmakt hade Johannes Döparen? Han hade döpt människorna som en beredelse till det stora mötet med den som skulle komma. Var det på Guds uppdrag eller var det bara människopåfund? Som kloka diplomater ville motståndarna inte svara på den frågan. Men därmed bevisade de sin inkompetens när det gällde att bedöma vad som kom från Gud och vad som bara var människoverk. Alltså hade de varken rätten eller förmågan att döma om den fullmakt som Jesus kunde ha.

Motfrågan om vinodlarna: Hur vågar ni? (Luk 20:9–19)

Översättning

Sen vände han sig till folket med denna liknelse: En man planterade en vingård och lejde bort den till vinodlare. Sen for han utrikes och blev borta ganska länge. När tiden kom, skickade han en tjänare till vinodlarna för att få ut sin del av vingårdens frukt. Men honom pryglade vinodlarna och skickade iväg honom tomhänt. Då försökte han på nytt och skickade en annan tjänare, men de pryglade honom med och skymfde honom och skickade bort honom tomhänt. Då försökte han igen och sände en tredje. Men också honom drev de bort sen de slagit honom blodig. Då sade vingårdens herre: Vad skall jag göra? Jag skickar min son som jag älskar. För honom måste de väl ändå ha respekt. Men när vinodlarna fick se honom, överlode med varandra och sade: Här har vi arvingen! Låt oss slå ihjäl honom, så att vi får arvet. Så kastade de ut honom ur vingården och slog ihjäl honom.

Vad skall nu vingårdens herre göra med dem? Jo, han skall komma och förgöra dem som haft hand om vingården och lämna den åt andra.

När de hörde det sade de: Omöjligt! Det kan aldrig ske! Men han såg på dem och sade: Vad betyder då det ordet:

Den sten som husbyggarna förkastade,
den har blivit en hörnsten.

Den som faller på den stenen, han blir krossad, och den som den faller på, han smulas sönder.

Helst skulle nu de skrifflärde och fariseerna ha fängslat honom omedelbart, men de vågade inte för folkets skull. De förstod att hans liknelse var riktad mot dem. Kommentar

Nu kommer Jesus med den verkliga motfrågan. Han gör det i form av en liknelse. Markus låter oss förstå att den liknelsen direkt anspelade på en berömd liknelse hos Jesaja, men Lukas, som så långt som möjligt tonar ner den judiska lokalfärgen, har lämnat bort de anspelningarna. Det förblir i alla fall fullt klart att vi får en bild av Guds utvalda folk, som fått Kanaan som sin vingård men vägrar att ge ägaren den frukt de är honom skyldiga och i stället misshandlar hans budbärare och till slut kommer att dräpa hans son. Där kommer frågan. Hur vågar de? De hade frågat Jesus hur han vågade handla som han gjorde. Den fråga borde de ställa till sig själva. Förstod de inte vart detta måste leda? Förstod de inte att Gud kunde ta vingården ifrån dem?

De fattade frågan och svarade indignerat: Det kan aldrig ske! Hur skulle Gud kunna förkasta sitt folk, det enda som bekände sig till honom och trodde på honom i hela världen? Men Jesus påminde dem om ett psaltarord, som talade om den sten som husbyggarna förkastade men som visade sig vara den viktigaste och oumbärligaste av alla. Vi säger vanligen ”hörnstenen”, men det kan ha varit fråga om ”slutstenen”, den kilformade, omsorgsfullt huggna sten som sattes högst uppe i ett valv och fick det att hålla samman. Den bild som Jesus tillfogar tycks förutsätta att det är fråga om en sten som man kan snubbla på, därför att den ligger på marken (bortslängd på byggnadsplatsen?) men som också kan falla

ner (ur valvet?). Det är tydligt vad han syftar på. Redan Jesaja hade sagt, att Herren Sebaot för Israel kunde bli ”en stötesten och en klippa till fall” (8:14). Lukas har tidigare berättat, hur Simeon förutsade att Jesus var ”satt till fall eller upprättelse för många i Israel”. Så gick det. Det var somliga som ”stötte sig mot stötestenen”,, som Paulus uttrycker saken (Rom 9:32).

Adressen till fariséerna och de skriftlärde var tydlig. De skulle helst ha ingripit omedelbart, men de vågade inte. Ännu hade Jesus folkstämningen för sig. Frågan om skatten till kejsaren (Luk 20:20–26) Översättning

Så höll de ögonen på honom och skickade fram några som skulle spionera. Under sken av att vara hederligt folk skulle de locka honom att säga något som gjorde att han kunde utlämnas åt landshövdingen och komma under hans myndighet och dom. De sade: Mästare, vi vet att du säger och lär vad som är riktigt. Du ser inte till personen, utan du lär oss sanningen om Guds väg. Är det riktigt att ge kejsaren skatt eller är det inte? Men han genomskådade deras onda avsikter och sade: Visa mig en denar. Vems bild bär den? Och vems namn står här? De svarade: Kejsarens. Då sade han till dem: Ge alltså kejsaren det som tillhör kejsaren och Gud det som tillhör Gud. Och de lyckades inte inför folket beslå honom med något förgripligt ord, utan häpnade över hans svar och teg. Kommentar

Motståndarna ändrade metod. De drog sig själva tillbaka och skickade fram några medhjälpare som skulle agera som provokatörer, ge sig ut för att vara anhängare och locka fram något oförsiktigt yttrande som kunde rapporteras till Pilatus. Man ville ju helst slippa ingripa mot den populära profeten. Det var bättre att romarna fick ta hand om honom. Alltså gällde det att visa, att han drev revolutionär propaganda.

De utsända agenterna försökte först ställa sig in och skapa en atmosfär av ömsesidigt förtroende. Sen kom de med sin fråga. Va det riktigt att man betalade skatt till kejsaren?

Frågan skulle gälla för en själavårdsfråga. Det var den för många. Israel skulle ha Gud som sin enda Herre. Kunde man då erkänna kejsarens suveränitet, isynnerhet när det fanns tendenser att betrakta honom som gudomlig? De flesta, även fariséerna, fann sig knatande i det nödvändiga. Men det fanns en grupp extremister som av religiösa skäl vägrade. De kallades seloter och förde en underjordisk kamp mot Rom. De mötte sympati i vida kretsar, inte minst i Galileen.

Fällan var alltså väl gillrad. Gick Jesus inte i den, så skulle han i varje fall mista mycket av sin popularitet. Det måste ha varit ett spännande ögonblick, när man väntade på hans svar.

Svaret blev en överraskning. Jesus lät dem ta fram en romersk denar, en sådan som man betalade sin skatt med. Han höll upp den och lät dem säga, vems bild den bar. Det behövdes inte mer för att frågan skulle komma i ett nytt ljus. De drog ju alla nytta av Rom. De kunde glädja sig åt freden, de trygga resvägarna, pengarna som strömmade in i landet i samband med leveranserna till armén och mycket annat.

De hade redan accepterat den rådande ordningen. Och Jesus låter förstå, att de gjort det med rätta. Det finns något som ”tillhör kejsaren”. Det är Guds vilja att det skall finnas en yttre ordning i samhället. Mot den skall man vara lojal. Men det finns en annan ordning, som har högre dignitet: att ge Gud vad Gud tillhör. I den apostoliska kyrkan förverkligade man båda linjerna. Man gick lojalt in i samhället och respekterade dess lagar, så långt det var möjligt utan att bryta mot Guds vilja. Kom det till en konflikt, så visste man att man måste lyda Gud mer än människor, även om priset blev död och martyrium.

Frågan om uppståndelsen (Luk 20:27–40)

Översättning

Då kom det fram några sadduceer, vilka förnekar att det finns någon uppståndelse. De kom med en fråga: Mästare, Moses har sagt oss i Skriften, att om någon har en gift bror som dör utan att ha fått några barn, så skall han som är bror till den döde gifta sig med änkan och skaffa avkomma åt sin bror. Nu fanns här sju bröder. Den äldste tog sig hustru men dog barnlös. Också den andre och den tredje gifte sig med henne. Så gick det med alla sju. De dog utan barn. Till sist dog också kvinnan. Hur blir det nu med henne? Vem av dem skall hon bli gift med vid uppståndelsen? Alla sju hade ju haft henne till hustru? Då sade Jesus till dem: De som hör hemma i denna tidsålder, de gifter sig och blir bortgifta. Men de som befins värdiga att få del i den nya tidsåldern och uppståndelsen från de döda, de varken gifter sig eller blir bortgifta. Inte heller kan de dö mera. De har ju blivit lika änglarna. De är Guds söner, när de har fått del i uppståndelsen. Men att de döda uppstår, det har också Moses la oss förstå på det stället som handlar om törnbuschen, eftersom han talar om Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud. Gud är han inte för döda utan för levande. För honom lever alla.

Då var det några av de skriftlärde som sade: Mästare: där gav du ett gott svar. Sen vågade ingen längre ställa någon fråga på ho

Kommentar

Sadducéerna var ett litet men mäktigt parti, där det höga tempelprästerskapet utgjorde kärnan. De representerade den världskloka och försiktiga fromhet, som slog vakt om det bestående: templet, de höga ämbetena, de yttre traditionerna. Man var angelägen om ett gott förhållande till den romerska staten och rädd för alla religiösa rörelser i folket som kunde äventyra det bestående lugnet. Man höll sig till Mose lag, tillämpad med måtta, och var skeptisk mot sådant som man ansåg inte fanns hos Moses, exempelvis tron på en uppståndelse.

Som argument mot uppståndelsen använde man bestämmelsen att en man skulle äkta sin brors änka, om brodern dog barnlös. Den ordningen kallas “leviratsäktenskap”, men den tycks inte ha tillämpats på Jesu tid. Historien om de sju bröderna var med säkerhet uppfunnen för att bevisa uppståndelsetrons orimlighet.

Jesu svar innehåller tre punkter. Först att uppståndelsen betyder en fullkomlig nyskapelse. Allt blir annorlunda. Det är inte fråga om en fortsättning av det här livet, under ungefär samma förhållanden. Gud gör allting nytt, och vi kan inte måla ut för oss hur det kommer att bli. Men vi vet att de som uppstår ”inte mera kan dö”. Det är den andra punkten. Lukas ensam nämner den. De som uppstår blir ”Guds söner”. Här använder Jesus ett gammalttestamentligt uttryck som betecknar himmelska väsen, skapade av Gud i den himmelska värld som fanns innan vårt universum skapades. Denna värld är en verklighet av helt annan art än vår. I den världen finns inte någon död. Där åldras man inte. Där följer inte generation på generation. Alltså finns där inte heller några äktenskap och där föds inga barn. Sådana ”Guds söner” blir de som ”uppståndelsens söner”, som det ordagrant heter.

Den tredje punkten – också den bevarad endast hos Lukas – säger att ”för honom lever alla”. Människan är skapad av Gud och kan inte göra sig oberoende av Gud, inte heller genom att dö. För människor kan hon vara dö men inte för Gud. Också efter döden är människan i Guds hand. Hon står upp, till liv eller till dom, som Jesus säger i Johannesevangeliet (5:29). Alla konungars konung (Luk 20:41–44) Översättning

Då sade han: Hur kan man säga att Messias är Davids son? David själv säger ju i Psaltaren:
Herren sade till min Herre:

Sätt dig på min högra sida,
tills jag lagt dina fiender för dina fötter.

David kallar honom alltså Herre. Hur kan han då vara hans son?

Kommentar

Messias skulle födas av Davids ätt. För judarna betydde det att han skulle bli en ny David, en stor och segerrik konung. Men Jesus tar här fram en psalm av David, som lästes som en profetia om Messias. Där kallar David honom för sin Herre. Och det talas om en makt som går långt utöver varje jordiskt välde: Han skall sitta på Guds högra sida och alltså dela Guds makt. Då må Messias vara långt mera än den folkbefriare och nationelle förnyare, som judarna väntade sig. Han skulle ju bli större än den störste bland konungar.

Jesus ställer bara en fråga. Här som alltid lämnade han åt människorna att själva komma fram till den avgörande insikten, den som bara kan byggas på två ting: Guds ord i Skriften och mötet med Jesus själv..

De fromma egoisterna (Luk 20:45–47)

Översättning

Medan allt folket lyssnade sade han till sina lärjungar: Ta er till vara för de skriftlärde, som gärna vill gå omkring i sina långa mantlar och älskar att sitta främst i synagogan och få hedersplatserna vid bordet. De äter änkorna ur huset, och sen håller de för syns skull långa böner. Men desto strängare blir domen de skall få. Kommentar

I samma ordning och med praktiskt taget samma ord som hos Markus följer här en varning för de skriftlärde. Här gäller det alltså inte direkt fariséerna. Inte alla skriftlärde var fariséer. De var Israels akademiker, på en gång teologer och jurister. Vad Jesus här gisslar är deras sätt att avnjuta den status som lärdomen skänker dem. De borde tjäna Gud och människorna med sin kunskaper, men de tjänar sig själva. De är måna om sin prestige och om sina inkomster. De är något man skall akta sig för, därför att man själv har så lätt att växla in på samma spår. Vi har alla inom oss en gammal människa, som kan acceptera att bli religiös om den bara får utnyttja religionen till att skaffa sig en position, tala om sig själv och höra sin egen röst eller belönas med inflytande och inkomster.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt
Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Lukas evangelium